

ПРЕДСТАВЉАЊЕ МОНОГРАФИЈЕ О ЖЕЛЕЗНИЧАРИМА У ВЕЛИКОМ РАТУ

Д. Матовић

РАТНЕ дневнике српских железничара Војина Миланковића и Чедомира Пејића, који су пронађени пре две године у заоставштини породице Миланковић у Пожаревцу, новинар и публициста Игор Гојковић преточио је у монографију "Дневници железничара из Великог рата", која ће данас бити представљена у Дому Војске у Београду.

У књизи је дат и историјат употребе железнице у војне сврхе, у свету и код нас, као и искуства из Српско-бугарског рата и балканских ратова. Богато је илустрована оригиналним фотографијама, картама и скицама из Војног и Железничког музеја, од којих се многе први пут на овај начин представљају широј јавности.

Летос сам, у дворшћу куће Стефана Миланковића у Пожаревцу, допуњавао сам рукопис књиге "Битка на

Дело је настало из ратних дневника које су из дана у дан писали Војин Миланковић и Чедомир Пејић

Кајмакчалану". Нисам ни слутио да ћу баш ту пронаћи материјал за следећу књигу о Србима у Великом рату - каже Гојковић. - Стефан ми је испричао да је његов прадеда Војин Миланковић, носилац Албанске споменике, био железничар у рату, и да је оставио "нешто написано о тим данима". Испоставило се да је то право благо, готово цео век чувано у фиоци радног стола Стефановог оца.

У пожутелој картонској коверти са натписом "Србија - прво српско друштво за осигурање у Београду" налазили су се мала официрска ратна

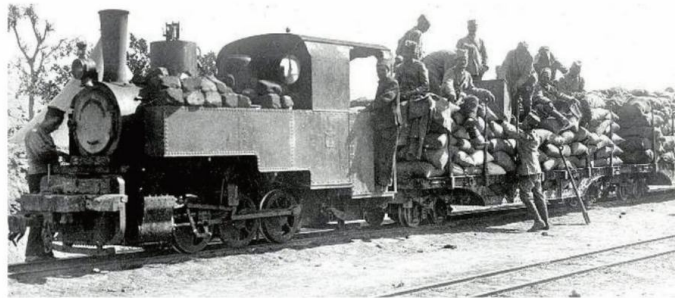

Фото Војни музеј

БИЛИ СУ ЧЕТВРТА СРПСКА АРМИЈА

Неретко су показивали и храброст достојну дивљегња

бележница и мали црни нотес. У њему је Игор пронашао ратне дневнике које су из дана у дан писали Војин Миланковић и Чедомир Пејић, трговац из Пожаревца и резервни наредник Железничке команде.

Оба дневника писана су графитном оловком, и на појединим страницама, старим више од стотину година, преживелим и албанску голготу и све недаће Солунског фронта, готово да није могао да се разабере текст - открива нам Гојковић.

Да би текст био читљив морао је да скенира све странице и да их дигитално обради. Више од три месеца дешифровао је рукопис. Од 80 компјутерских страна текста остало је неколико неразумљивих речи, које, како каже, нису утицале на садржину дневника.

Миланковићев брат од стрица

ЗАНИМЉИВО је да је железничар Војин Миланковић био брат од стрица чувеног научника Милутина Миланковића, а у његовом дневнику помињу се и прате судбине још неких чланова ове породице. У књизи су обрађене и биографије и сећања ратних железничких команданата Михаила Магдаленића, Крсте Смиљанића, Миливоја Зечевића, Петра Прокића, Милана Недића, Светислава Тисе Милосављевића...

▲ СВЕДОЧАНСТВО Српска железница на Солунском фронту

Био сам искрено потресен чињеницом да сам први који после више од једног века читате странице натопљене знојем и крвљу, и из прве руке прати ратне судбине два човека, али и осталих српских војника и официра из њиховог непосредног окружења - каже Гојковић.

Модерним графич-

Железничари су током ратова били пример пожртвованости, а неретко су показивали и храброст достојну дивљегња - каже аутор. - У Кумановској бици, под ватром турских топова, долазили су локомотивама у први борбени ред код Табановца, у јуну 1913. ни пешадијска ни артиљеријска ватра Бугара није их спреча-

Фото Архив Србије

▲ Полазници наше Железничке школе 1917. на Зејтинлику

ким решењима на савременим сателитским снимцима читаоцима је омогућено да прате ратни пут железничара, од Парана, преко Приштине, Призрена, албанских

вала да спавају нападнути 15. пук другог позива код Удова у данашњој Северној Македонији. Тајно су ноћу 1914. и 1915. улазили са композицијама у Београд и Смедерево, које је тукла аустројарска артиљерија, под кишом бугарских метака са изрешетаним локомотивама и вагонима превозили су муницију и наоружање из Прахова у Зајечар... Транспортовали су трупе, муницију, топове, расклопљене авионе српске аеропланске ескадре, војну опрему, храну, извлачили рањенике са бојишта у позадину, али и помагали народу...

гудура, Скадра, Љеша и Сан Ђованија, до Крфа и Солуна, као и да добију потпуну представу о грандиозном пројекту мреже од 126 километара пруга узаног колосека које је српска војска, под непрестаном кишом бугарских граната, изградилa на грчкој територији, за снабдевања дивизија у првим борбеним редовима на Солунском фронту.

- Српски железничари су упрли сву своју снагу, знање, умешност, снажљивост и патриотизам у један једини циљ - да српска војска победи непријатеља. И успели су у томе. Били су поносни када их је војвода Радомир Путник називао "четвртм српском армијом" - каже Гојковић. ■